

Fondenes bevillinger til uddannelse og folkeoplysning 2017-2021

Fondenes
Videnscenter

12.7.2023

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Hovedpointer	5
Fondenens bevillinger til uddannelse og folkeoplysning	7
Modtagere af fondsmidler til uddannelse og folkeoplysning	13
Bilag	18
Definitioner, metode og kildegrundlag	20

Indledning

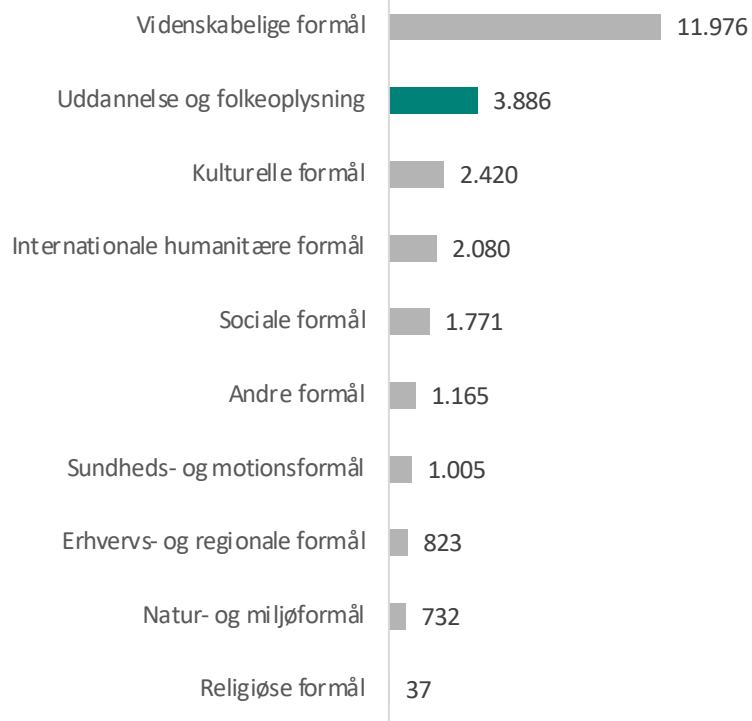
Hvert år udarbejder Fondenes Videnscenter en række analyser omhandlende fondenes bevillinger. Denne analyse dækker nøgletal for bevillinger i 2021, der er givet til uddannelses- og folkeoplysningsformål. Analysen giver et indblik i, hvem og hvad pengene gik til, samt ser tilbage på, hvordan bevillingerne til formålet har udviklet sig fra 2017 til 2021. Analysen baserer sig på de senest tilgængelige tal fra Danmarks Statistik rekvireret via særkørsler for Fondenes Videnscenter. Fondenes Videnscenter har derudover indhentet ekstra data om fondsbevillinger fra store fonde med meget aktivitet på området for at få mere indsigt i de store stigninger i samlede bevillinger samt til visse underformål og modtagere.

Denne analyse for fondenes bevillinger til uddannelses- og folkeoplysningsformål i 2021 viser, at der er sket større ændringer i både de samlede bevillinger, og i hvem der modtager flest penge. Du kan læse mere i analysens hovedpointer og i baggrundsmaterialet.

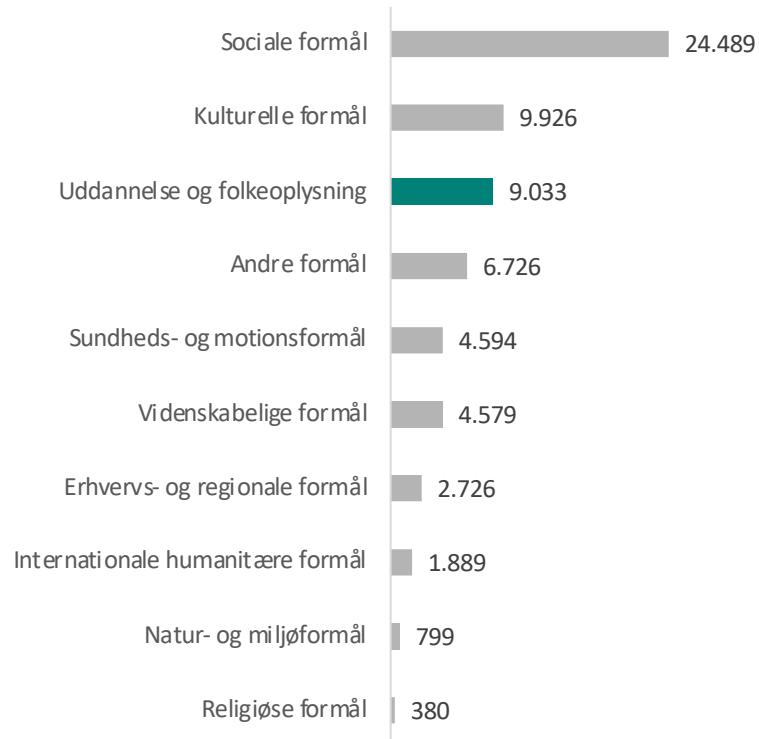
Ud over denne særanalyse med fokus på bevillinger til uddannelse og folkeoplysning, udarbejder Fondenes Videnscenter også analyser, der ser på det samlede bevillingsbillede, samt analyser, der dykker ned i bevillinger til de fleste af de formål, der indgår i Danmarks Statistiks fondsstatistik. Den overordnede bevillingsanalyse samt de to særanalyser af bevillinger til hhv. videnskabelige formål og natur-, klima- og miljøformål er udgivet tidligere i 2023, og de øvrige analyser udkommer løbende i 2023.

Uddannelse og folkeoplysning set i forhold til øvrige støtteområder i 2021

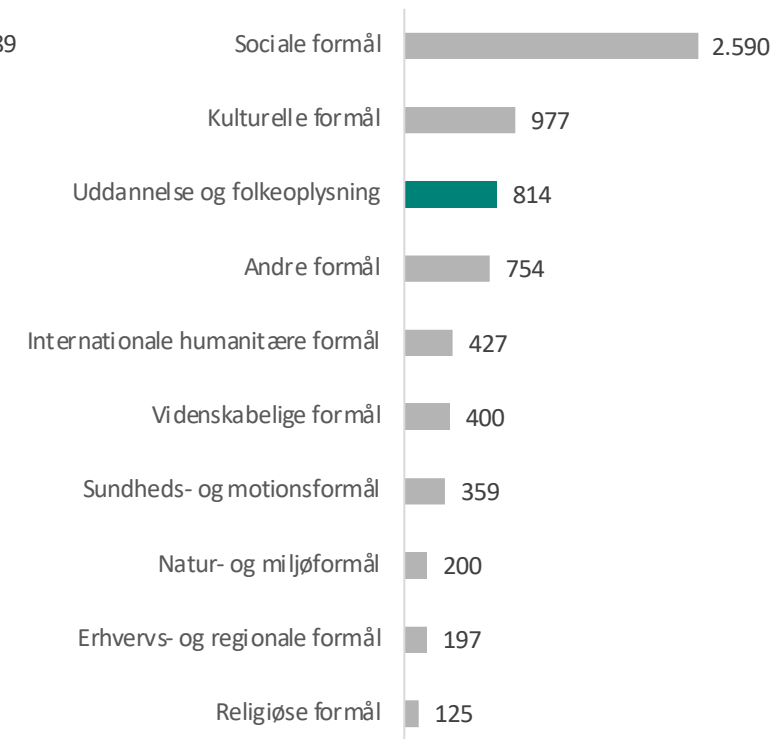
**Figur 1: Bevilgede midler
(mio. kr.)**

Figur 2: Antal bevillinger

Figur 3: Antal fonde*

Note: Læs mere om fondenes overordnede bevillinger i analysen "Fondenes bevillinger 2017-2021" udgivet af Fondenes Videnscenter 2023.

* Der var i alt 4.553 fonde, der bevilgede i 2021. Flere fonde bevilgede til mere end ét formål, hvorfor summen af tallene i figur 3 giver mere end 4.553 fonde.

Hovedpointer

Fondes bevillinger til uddannelse og folkeoplysning 2017-2021

Fondene bevilgede knap 3,9 mia. kr. til uddannelse og folkeoplysning i 2021 – det er 2,3 mia. kr. mere end året før

I 2021 bevilgede de danske fonde knap 3,9 mia. kr. til uddannelse og folkeoplysning. Det er en signifikant stigning i forhold til de sidste fire år: 2,3 mia. mere end i 2020 og knap 3,3 mia. mere end i 2017. Pengene fordeler sig med 900 mio. kr. mere til danske modtagere og 1,4 mia. kr. mere til udenlandske modtagere, når vi sammenligner 2021 med 2020 (*se mere på side 15*). Når vi kigger på fondsmidlerne kategoriseret efter fondenes individuelle bevillingsniveau, ser vi, at de meget store fonde* bevilgede markant flere midler til formålet i 2021, end de gjorde i de øvrige år. De bevilgede knap 3,4 mia. kr. svarende til 87 % af de samlede bevilgede midler til formålet i 2021. Sammenlignet med 2020 er det en stigning på knap 2,3 mia. kr. for denne gruppe af fonde. *Se side 8 og 9.*

Fondene gav 9.033 bevillinger til uddannelse og folkeoplysning i 2021, hvilket er 1.810 færre end i 2020

I 2021 gav fondene 9.033 bevillinger. Det er 1.810 færre end i 2020 og også det laveste antal i perioden. Sammenlignet med 2017 er antallet af bevillinger mere end halveret. Antallet af bevillinger fra de forskellige kategorier af fonde svinger fra år til år. I 2021 kom fire ud af ti af bevillingerne til uddannelse og folkeoplysning fra store fonde*. De meget store fonde stod ”kun” for 214 bevillinger til uddannelse og folkeoplysning i 2021, til trods for at de stod for den største andel af bevilgede midler. *Se side 8 og 10.*

Gennemsnitsbevillingen til uddannelse og folkeoplysning steg fra 140.000 kr. i 2020 til 430.000 kr. i 2021

Den gennemsnitlige bevilling til uddannelse og folkeoplysning er steget hen over perioden 2017-2021: fra 30.000 kr. i 2017, til 140.000 kr. i 2020, og til 430.000 kr. i 2021.

Gennemsnittet påvirkes i høj grad af enkelte meget store bevillinger i 2021. *Se side 10 og 19.*

* *Se kategorier og definition på side 22.*

** *En erhvervsdrivende fond er en fond, der ejer en såkaldt bestemmende andel af en eller flere erhvervsvirksomheder eller driver egen virksomhed. Se mere på side 21.*

814 fonde bevilgede til uddannelse og folkeoplysning i 2021

I 2021 var der 814 fonde, der bevilgede til uddannelse og folkeoplysning. Det er 157 færre fonde end i 2020 og ca. 400 færre end i 2017, 2018 og 2019. Knap tre ud af fire fonde, der bevilgede til formålet i 2021, var små fonde* (591 ud af 814). De små fonde udgjorde en stor del af de bevilgende fonde gennem hele perioden 2017-2021, hvor de har udgjort 73% til 87% af de bevilgende fonde. *Se side 11.*

Fondsmidlerne til uddannelse og folkeoplysning fra de erhvervsdrivende fonde er steget de sidste fem år

De erhvervsdrivende fonde** stod for 84 % af de bevilgede midler til området i 2021 og for 63 % af antallet af bevillinger. De erhvervsdrivende fondes andel af midlerne er steget gennem perioden (fra 55 % til 84 %), mens deres andel af antal bevillinger har ligget mellem 30 % og 63 % i de fem år. *Se side 8.*

De ti mest bevilgende fonde inden for uddannelse og folkeoplysning stod for 90 % af de bevilgede midler

Fondsmidlerne til uddannelse og folkeoplysning kom i høj grad fra de få fonde, der bevilgede mest til området. At få fonde stod for en stor del af de bevilgede midler til formålet, er ikke særligt for 2021, men ligner tidligere år. De ti fonde, der bevilgede mest til formålet i 2021, stod for 90 % af de bevilgede midler, men for 3 % af antallet af bevillinger. Det svarer til, at de 10 mest bevilgende fonde har givet ca. 270 bevillinger med store forskelle i beløbsstørrelser. De 200 mest bevilgende fonde til uddannelse og folkeoplysning i 2021 stod for 98 % af de bevilgede midler og 64 % af antallet af bevillinger. *Se side 12.*

Hovedpointer, fortsat

Modtagere af fondsmidler til uddannelse og folkeoplysning samt virkemidler

Nonprofitorganisationer modtog flest midler til uddannelse og folkeoplysning i 2021

Nonprofitorganisationer modtog igennem hele perioden en stor del af fondsmidlerne til uddannelse og folkeoplysning. I 2021 modtog de 1,7 mia. kr., hvilket er en stigning på lige over 1 mia. kr., sammenlignet med 2020, og over 1,5 mia. kr. mere end i 2017.

Offentlige institutioner fik næstflest midler til uddannelse og folkeoplysning i 2021, nemlig 880 mio. kr. Det er dobbelt så meget som i 2020 og mere end fem gange så meget som i 2017. Der ses også større stigninger til både interne donationer (*midler anvendt til at opfylde fondenes formål i eget regi*) og til private virksomheder: Midler til interne donationer steg fra 128 mio. kr. i 2020 til 484 mio. kr. i 2021, og midler til private virksomheder steg fra 97 mio. kr. i 2020 til 327 mio. i 2021. *Se side 14.*

Halvdelen af fondsmidlerne til uddannelse og folkeoplysning gik til danske modtagere i 2021

Fondene bevilgede 1,9 mia. kr. til danske modtagere* til uddannelse og folkeoplysning i 2021, hvilket svarer til 49 % af fondenes samlede bevilgede midler til formålet.

Sammenlignet med 2020 fik modtagere i Danmark 900 mio. kr. mere i 2021. Fondene bevilgede knap 2 mia. kr. til udenlandske modtagere til uddannelse og folkeoplysning i 2021, hvilket er 1,4 mia. kr. mere end i 2020. Sammenligner vi 2021 med 2017, ser vi en stigning på næsten 1,4 mia. kr. til danske modtagere og en stigning på 1,9 mia. kr. til udenlandske modtagere. *Se side 15.*

Grundskolen modtog flest midler

Den største andel af de bevilgede midler til uddannelse og folkeoplysning i 2021 gik til grundskolen, hvor fondene bevilgede 2,4 mia. kr., hvilket svarer til 62 % af årets samlede fondsmidler til formålet. Det er en markant stigning med 1,7 mia. kr. mere end i 2020 og 2,4 mia. kr. mere end i 2017. Daginstitutioner, som fik næstflest midler i 2021, fik 400 mio. kr., hvilket også er mere end tidligere år i perioden (291 mio. kr. mere end i 2020). De bevilgede midler til folkeoplysning har varieret meget gennem årene i perioden: fra 131 mio. kr. i 2017 til 603 mio. kr. i 2019. I 2021 gav fondene 300 mio. kr. til folkeoplysning. Både ungdomsuddannelser, videregående uddannelser og efteruddannelse fik bevilget flere midler i 2021 end i 2020. *Se side 16.*

Over halvdelen af fondsmidler til uddannelse og folkeoplysning blev brugt til formidling

I 2021 gik den største andel af de bevilgede midler til formidling (53 %). Her steg de bevilgede midler fra 796 mio. kr. i 2020 til 2 mia. kr. i 2021. Sammenlignet med 2017 er det en stigning på knap 1,9 mia. kr. til formidling. Det er f.eks. undervisningsmateriale eller vidensdelingsaktiviteter på tværs af andre bevillinger. Øvrige midler til uddannelse og folkeoplysning gik i 2021 primært til forskning (320 mio. kr.) og anlæg (218 mio. kr.). Der var dog også en større del af midlerne, der er registreret som "Andet" under virkemidler (knap 1,2 mia. kr.), hvor det ikke er muligt at se, hvad pengene er givet til. *Se side 17.*

* Når vi taler om modtagere i Danmark, kan det også inkludere udenlandske projekter tilknyttet en dansk modtager. Bevillingerne kan derfor f.eks. gå til internationale indsatser, selv om pengene går til danske modtagere, og omvendt.

Fondes bevillinger til uddannelse og folkeoplysning 2017-2021

Fondenes bevillinger til uddannelse og folkeoplysning 2017-2021

Tabel 1: Bevillinger til uddannelse og folkeoplysning (antal og mio. kr. fra 2017 til 2021)

		2017	2018	2019	2020	2021	Ændring 2017-2021	Ændring 2020-2021	%-vis ændring 2017-2021
Bevilgede midler (mio. kr.)	Alle fonde	620	1.358	1.846	1.542	3.886	3.266	2.344	527%
	Erhvervsdrivende fonde	342	950	1.378	1.246	3.263	2.921	2.017	854%
	Almene fonde og fondslignende foreninger	278	408	468	296	623	345	327	124%
Bevillinger (antal)	Alle fonde	19.124	17.629	13.321	10.843	9.033	-10.091	-1.810	-53%
	Erhvervsdrivende fonde	7.443	8.481	6.923	3.263	5.718	-1.725	2.455	-23%
	Almene fonde og fondslignende foreninger	11.680	9.147	6.398	7.580	3.315	-8.365	-4.265	-72%

Tabellen viser udviklingen i bevilgede midler samt i antallet af bevillinger til uddannelse og folkeoplysning fra fondene i perioden 2017-2021, specificeret i forhold til fondstype.

I 2021 bevilgede de danske fonde knap 3,9 mia. kr. til uddannelse og folkeoplysning. Det er en signifikant stigning fra tidligere år i perioden: 2,3 mia. mere end i 2020 og knap 3,3 mia. mere end i 2017.

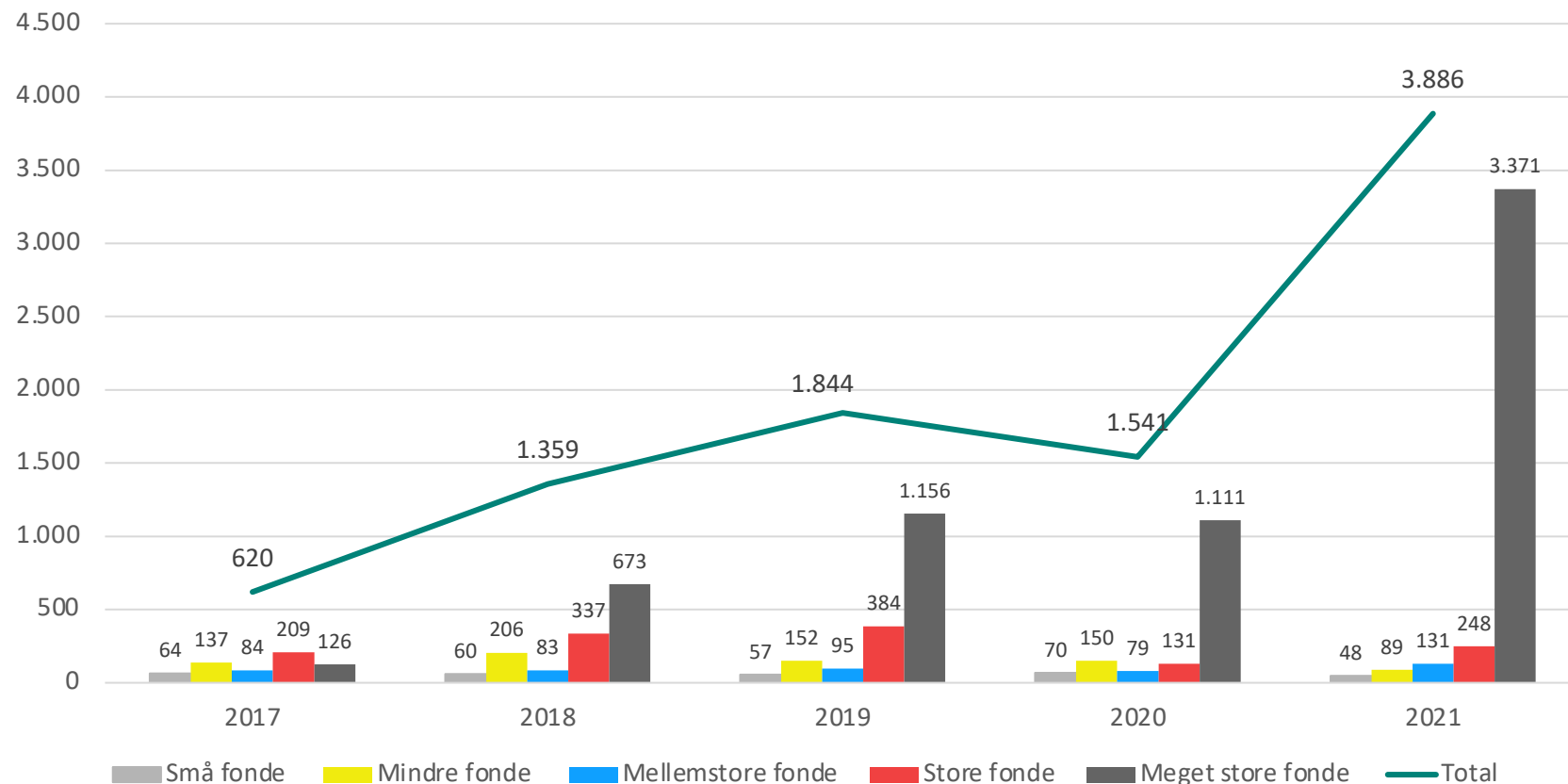
I 2021 gav fondene 9.033 bevillinger. Det er 1.810 færre end i 2020 og også det laveste antal i perioden. Sammenlignet med 2017 er antallet af bevillinger mere end halveret.

De erhvervsdrivende fonde stod for 84 % af de bevilgede midler til området i 2021 og for 63 % af antallet af bevillinger. De erhvervsdrivende fondes andel af midlerne er steget gennem perioden (fra 55 % til 84 %), mens deres andel af antal bevillinger har ligget mellem 30 % og 63 % i de fem år.

Bevilgede midler til uddannelse og folkeoplysning efter fondenes bevillingsniveauer

Figur 4: Fondes bevilgede midler i mio. kr. til uddannelse og folkeoplysning grupperet efter fondenes individuelle bevillingsniveau og år

Figuren illustrerer, hvor mange midler der blev bevilget til uddannelse og folkeoplysning fra hhv. små, mindre, mellemstore, store og meget store fonde (kategoriseret efter fondenes individuelle bevillingsniveau, se definition på side 22) i perioden 2017-2021.

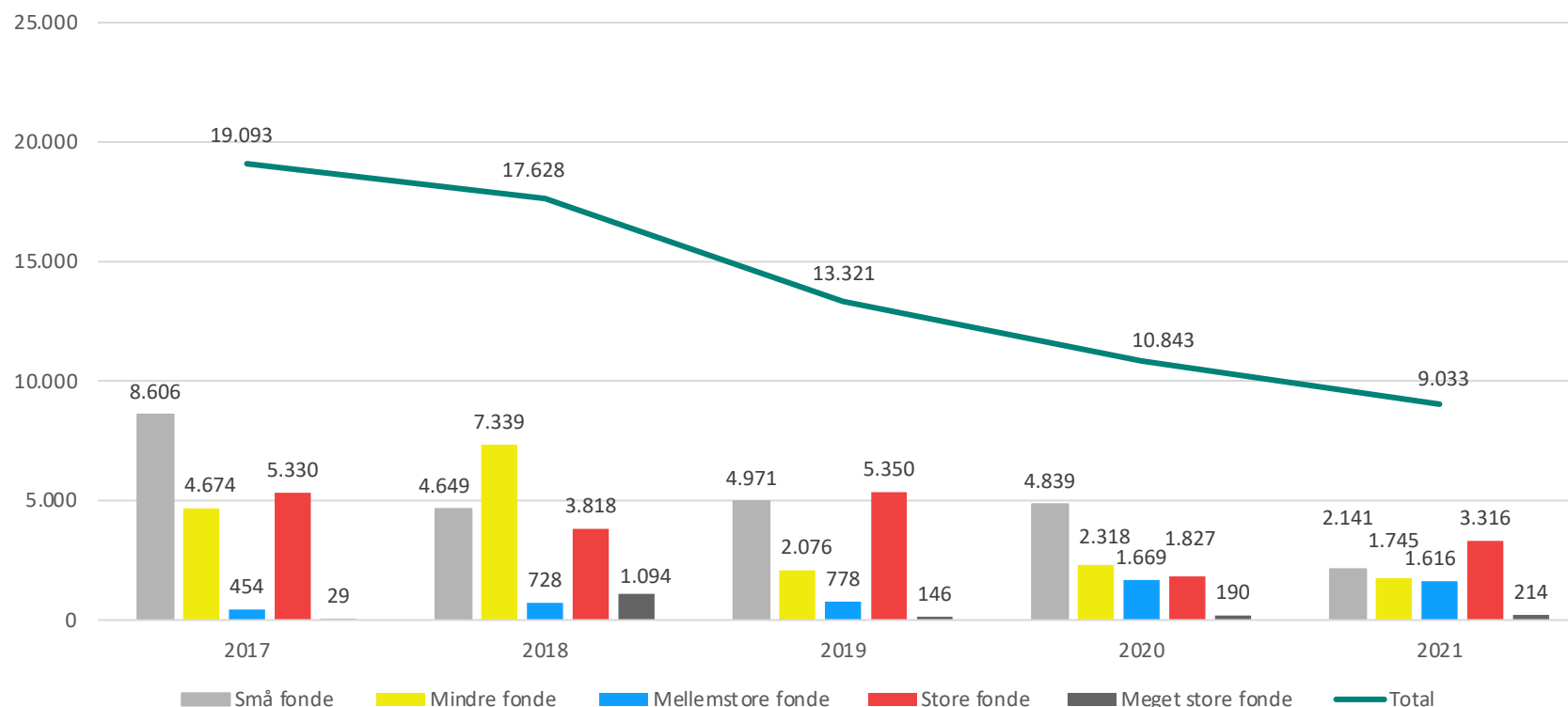
I 2021 stod de meget store fonde for knap 3,4 mia. kr. af de samlede knap 3,9 mia., der blev bevilget til formålet. Det svarer til 87 % af de bevilgede midler.

Sammenlignet med 2020 er det primært bevilgede midler fra de meget store fonde, der er markant anderledes, hvor vi ser en stigning på knap 2,3 mia. kr. I 2021 bevilgede de meget store fonde markant flere midler, end de har gjort de øvrige år.

Meget store bevillinger løber ofte over flere år. Læs mere om varierende uddelingsniveau på side 24.

Antallet af bevillinger til uddannelse og folkeoplysning efter fondenes individuelle bevillingsniveau og år

Figur 5: Antallet af fondenes bevillinger til uddannelse og folkeoplysning grupperet efter fondenes individuelle bevillingsniveau og år

Figuren illustrerer antallet af bevillinger til uddannelse og folkeoplysning i perioden 2017-2021 fra hhv. små, mindre, mellemstore, store og meget store fonde (kategoriseret efter fondenes individuelle bevillingsniveau – se definition på side 22).

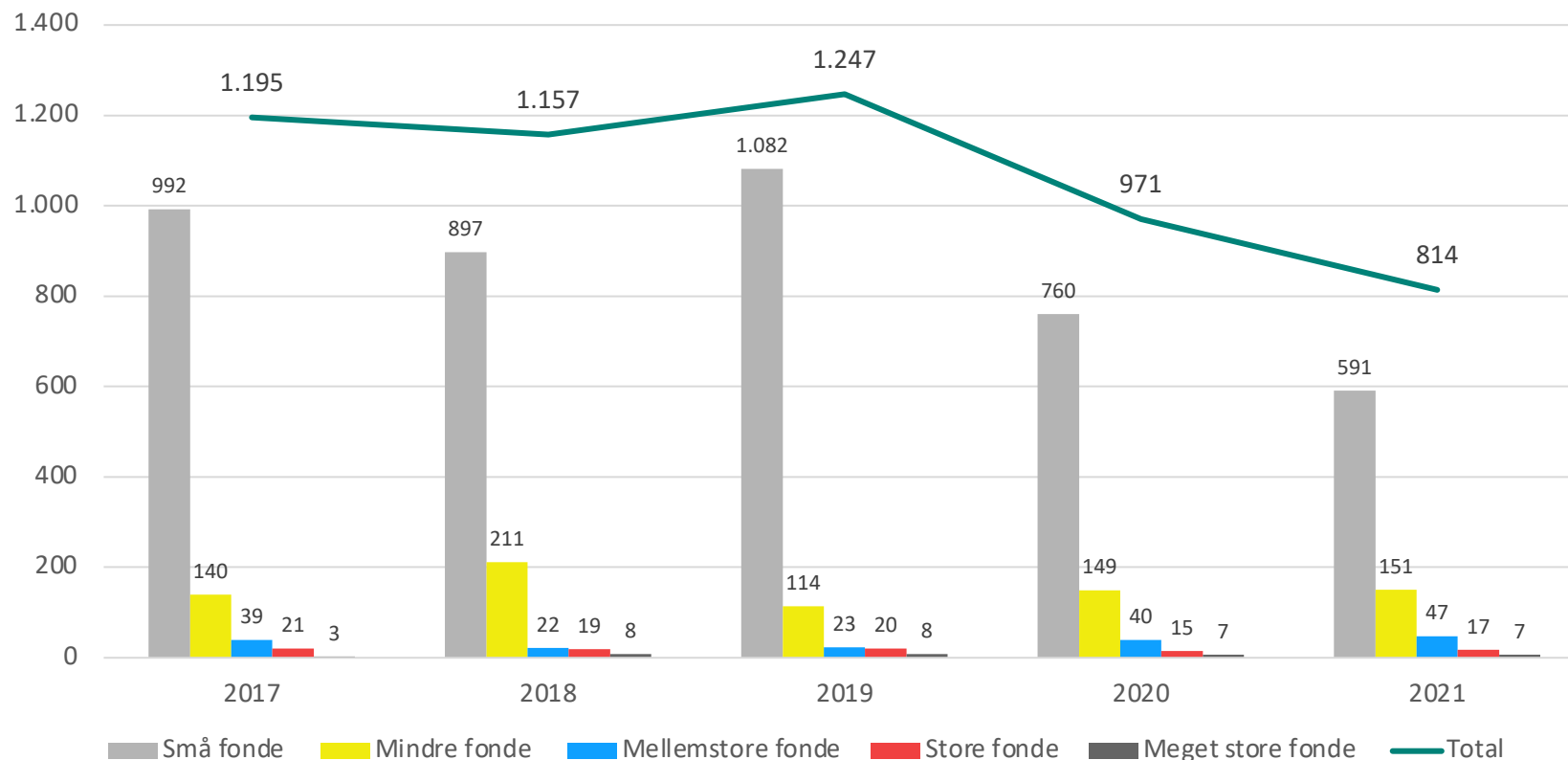
Antallet af bevillinger fra de forskellige kategorier af fonde varierer over årene. I 2021 kom fire ud af ti bevillinger til uddannelse og folkeoplysning fra store fonde.

De meget store fonde stod "kun" for 214 bevillinger til uddannelse og folkeoplysning i 2021, til trods for at de stod for den største andel af bevillgede midler (se forrige side).

Den gennemsnitlige bevilling til uddannelse og folkeoplysning er steget hen over perioden 2017-2021 fra 30.000 kr. i 2017, til 140.000 kr. i 2020, og til 430.000 kr. i 2021 (se bilag 1, side 19).

Antal fonde med bevillinger til uddannelse og folkeoplysning efter fondenes bevillingsniveauer

Figur 6: Antal fonde med bevillinger til uddannelse og folkeoplysning grupperet efter fondenes individuelle bevillingsniveau og år

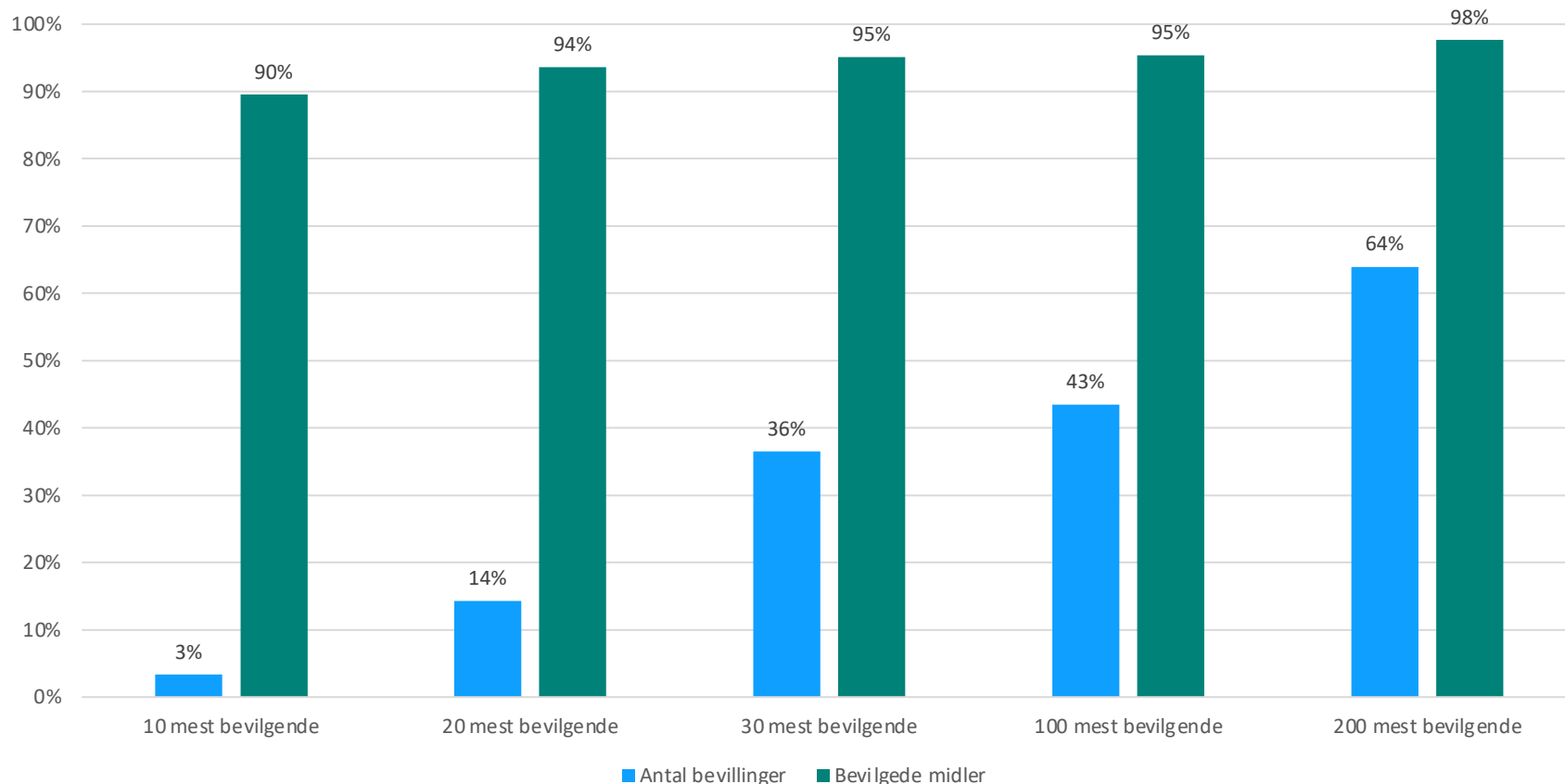
Figuren viser, hvor mange fonde der bevilgede til uddannelse og folkeoplysning i perioden 2017-2021, samt fordelingen af små, mindre, mellemstore, store og meget store fonde (kategoriseret efter fondenes individuelle bevillingsniveau – se definition på side 22).

I 2021 var der 814 fonde, der bevilgede til uddannelse og folkeoplysning. Det er 157 færre fonde end i 2020 og ca. 400 færre end i 2017, 2018 og 2019.

Knap tre ud af fire fonde, der bevilgede til formålet i 2021, var små fonde (591 ud af 814). De små fonde udgjorde en stor del af de bevilgende fonde gennem hele perioden 2017-2021, hvor de har udgjort 73% til 87% af de bevilgende fonde.

Bevilgede midler og antal bevillinger fra de mest bevilgende fonde inden for uddannelse og folkeoplysning

Figur 7: Samlede bevillinger (i antal og i mio. kr.) fra hhv. de 10, 20, 30, 100 og 200 fonde, der har bevilget mest til uddannelse og folkeoplysning i 2021 i procent af total i 2021

Figuren illustrerer, hvor stor en andel af det samlede antal bevillinger, og de samlede bevilgede midler, der i 2021 er uddelt af de hhv. 10, 20, 30, 100 og 200 største bevillingsydere.

Pengene til uddannelse og folkeoplysning kom i høj grad fra de få fonde, der bevilgede mest til området. At få fonde stod for en stor del af de bevilgede midler til formålet, er ikke særligt for 2021, men ligner tidligere år.

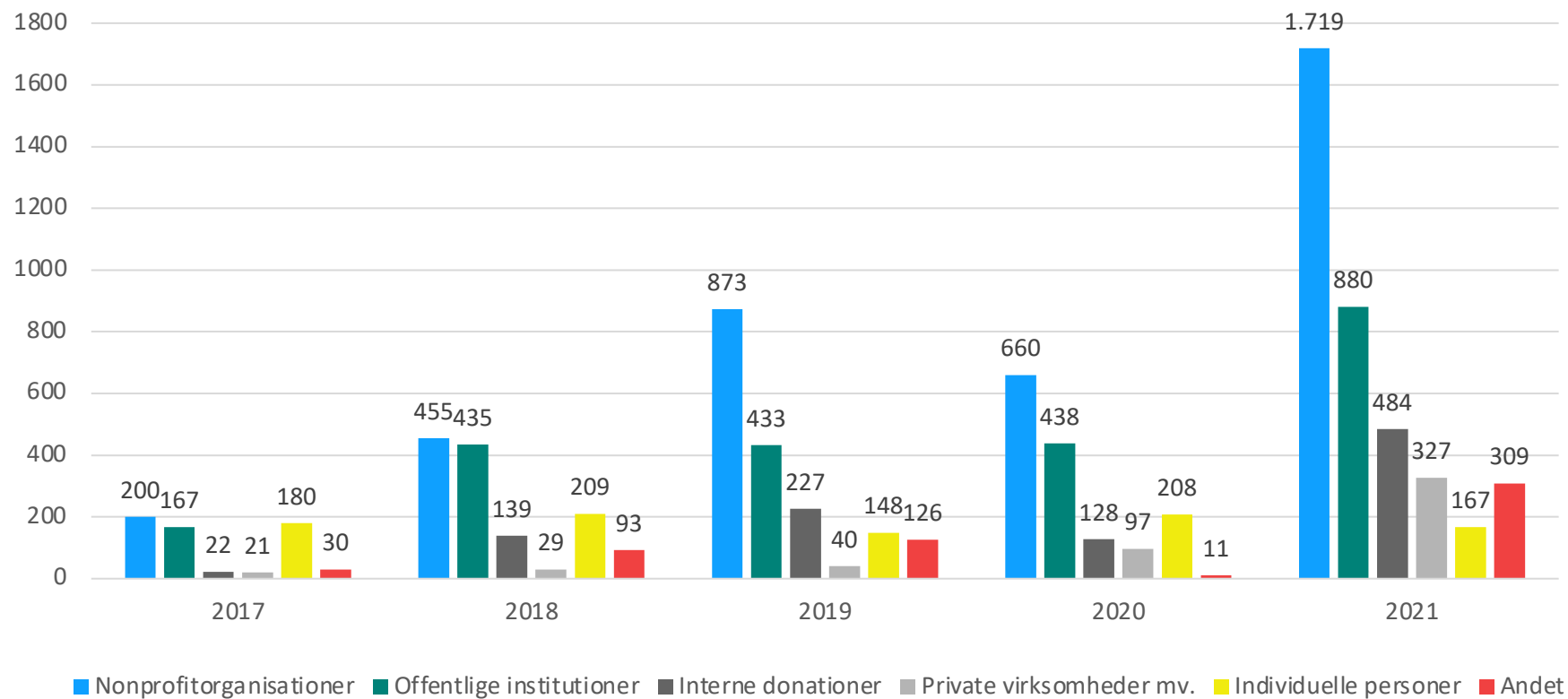
De ti fonde, der bevilgede mest til formålet i 2021, stod for 90 % af de bevilgede midler, men kun for 3 % af antallet af bevillinger. Det svarer til, at de 10 mest bevilgende fonde har givet ca. 270 bevillinger med store forskelle i beløbsstørrelser.

De 200 mest bevilgende fonde til uddannelse og folkeoplysning i 2021 stod for 98 % af de bevilgede midler og 64 % af antallet af bevillinger.

Modtagere af fondsmidler til uddannelse og folkeoplysning samt virkemidler

Modtagere af fondsmidler til uddannelse og folkeoplysning

Figur 8: Bevilgede fondsmidler i mio. kr. til uddannelse og folkeoplysning efter modtagertype og år

Figuren viser, hvordan fondenes bevillinger til uddannelse og folkeoplysning fordelte sig på forskellige modtagergrupper i perioden fra 2017 til 2021.

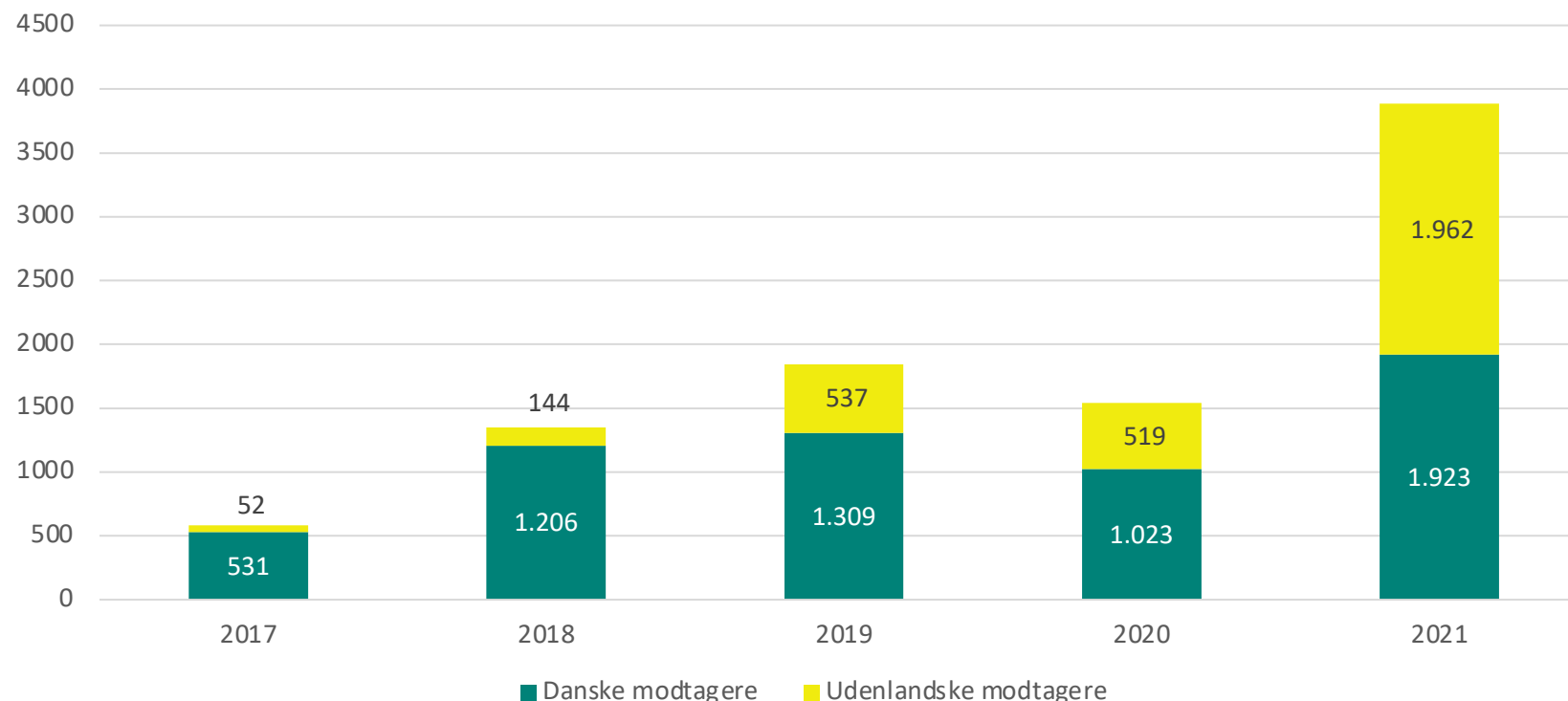
Nonprofitorganisationer modtog igennem hele perioden en stor del af fondsmidlerne til uddannelse og folkeoplysning. I 2021 modtog de 1,7 mia. kr., hvilket er en stigning på lidt over 1 mia. kr. sammenlignet med 2020 og mere end 1,5 mia. kr. mere end i 2017.

Offentlige institutioner fik næstflest midler til uddannelse og folkeoplysning i 2021, nemlig 880 mio. kr. Det er dobbelt så meget som i 2020 og mere end fem gange så meget som i 2017.

Der ses også større stigninger til både interne donationer (*midler anvendt til at opfylde fondenes formål i eget regi*) og til private virksomheder.

Danske og udenlandske bevillingsmodtagere

Figur 9: Bevilgede fondsmidler i mio. kr. til uddannelse og folkeoplysning fordelt efter modtagernationalitet og år

Note: Når vi taler om modtagere i Danmark, kan det også inkludere udenlandske projekter tilknyttet en dansk modtager. Bevillingerne kan derfor f.eks. gå til internationale indsatser, selv om pengene går til danske modtagere, og omvendt.

Figuren viser, hvordan de bevilgede midler til uddannelse og folkeoplysning fordeler sig efter modtagernes nationalitet (se note).

Fondene bevilgede 1,9 mia. kr. til danske modtagere til uddannelse og folkeoplysning i 2021, hvilket svarer til 49 % af fondenes samlede bevilgede midler til formålet. Sammenlignet med 2020 fik modtagere i Danmark 900 mio. kr. mere i 2021.

Fondene bevilgede knap 2 mia. kr. til udenlandske modtagere til uddannelse og folkeoplysning i 2021, hvilket er 1,4 mia. kr. mere end i 2020.

Sammenligner vi 2021 med 2017, ser vi en stigning på næsten 1,4 mia. kr. til danske modtagere og en stigning på 1,9 mia. kr. til udenlandske modtagere.

Fondsmidler til uddannelse og folkeoplysning fordelt efter områder

Tabel 2: Bevillinger til uddannelse og folkeoplysning i mio. kr. fordelt efter områder (årene 2017-2021)

	2017	2018	2019	2020	2021	Ændring 2017-2021	Ændring 2020-2021
Grundskolen	76	319	666	703	2.425	2.349	1.722
Daginstitutioner	-	77	16	109	400	400	291
Videregående uddannelser	272	502	264	306	331	59	25
Folkeoplysning	131	255	603	201	300	169	99
Efteruddannelse	-	-	59	68	239	-	171
Ungdomsuddannelser	128	188	211	142	187	59	45

Note: Danmarks Statistik skriver, at de øgede midler til uddannelse og folkeoplysning især blev givet til at styrke undervisningen på grundskoleniveau, f.eks. til aktiviteter, som styrker børns interesse for og adgang til læring.

Tabellen viser, hvilke områder inden for uddannelse og folkeoplysning der modtog fondsmidler i perioden 2017-2021. *Se definition af områder på side 21.*

Den største andel af de bevilgede midler til uddannelse og folkeoplysning gik i 2021 til grundskolen, hvor fondene bevilgede 2,4 mia. kr., hvilket svarer til 62 % af årets samlede fondsmidler til formålet. Det er 1,7 mia. kr. mere end i 2020 og 2,4 mia. kr. mere end i 2017 (se note).

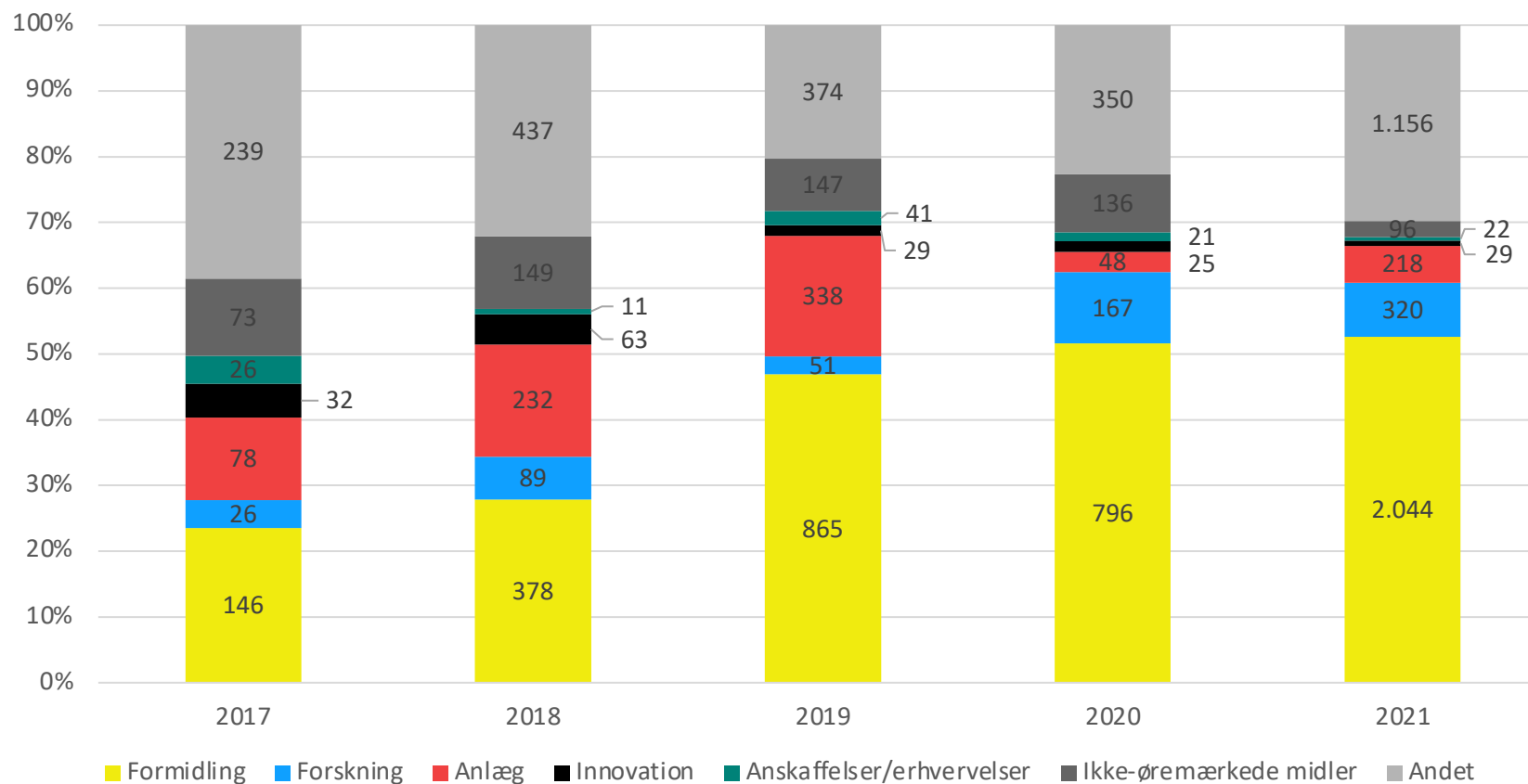
Daginstitutioner, som fik næstflest midler i 2021, fik 400 mio. kr., hvilket er markant mere end tidligere år i perioden.

De bevilgede midler til folkeoplysning har varieret meget gennem årene i perioden: fra 131 mio. kr. i 2017 til 603 mio. kr. i 2019. I 2021 gav fondene 300 mio. kr. til folkeoplysning.

Bevillinger til uddannelse og folkeoplysning fordelt efter virkemidler

Figur 10: Bevillinger til uddannelse og folkeoplysning i mio. kr. fordelt efter virkemidler og tid

Figuren viser, hvordan de bevilgede midler til uddannelse og folkeoplysning var fordelt efter virkemidler i perioden 2017-2021. Når man taler om, hvordan pengene bliver brugt, taler man om virkemidler. Se mere om virkemidler på side 22.

I 2021 gik den største andel af de bevilgede midler til formidling (53 %). Her steg de bevilgede midler fra 796 mio. kr. i 2020 til 2 mia. kr. i 2021. Sammenlignet med 2017 er det en stigning på knap 1,9 mia. kr. til formidling. Det er f.eks. undervisningsmateriale eller vidensdelingsaktiviteter på tværs mellem flere bevillinger. De øvrige midler til uddannelse og folkeoplysning gik i 2021 primært til forskning (320 mio. kr.) og anlæg (218 mio. kr.). Der var dog også en større del af midlerne, der er registreret som "Andet" under virkemidler (knap 1,2 mia. kr.), hvor det ikke er muligt at se, hvad pengene er givet til.

Bilag

Bilag 1. Den gennemsnitlige bevilling pr. formål i 2017-2021 (mio. kr.)

	2017	2018	2019	2020	2021	Gns.-bevilling i perioden 2017-2021
Videnskabelige formål	1,46	0,7	1,5	1,73	2,62	1,6
Internationale humanitære formål	0,6	1	1,53	0,87	1,1	1,02
Natur-, klima- og miljøformål	1,08	1,24	0,67	1,81	0,92	1,14
Uddannelse og folkeoplysning	0,03	0,08	0,14	0,14	0,43	0,16
Erhvervsfremme- og regionaludviklingsformål	0,57	0,22	0,69	0,31	0,3	0,42
Kulturelle formål	0,29	0,22	0,2	0,27	0,24	0,24
Sundhedsformål	0,14	0,12	0,15	0,18	0,22	0,16
Andre formål	0,17	0,08	0,11	0,11	0,17	0,13
Religiøse formål	0,62	0,29	0,04	0,09	0,1	0,23
Sociale formål	0,03	0,07	0,06	0,05	0,07	0,06
Alle formål	0,2	0,22	0,25	0,25	0,4	0,26

Tabellen viser bevillingernes gennemsnitlige størrelse på de forskellige formål fra 2017 til 2021. Bevillingernes gennemsnitlige størrelse kan dække over stor variation i de enkelte bevillingsbeløb og giver en fornemmelse af, hvilke bevillingsområder der modtog hhv. store og små bevillinger.

Definitioner, metode og kildegrundlag

Definitioner

Modtagergrupper til fondsmidler til uddannelse og folkeoplysning

Uddannelse og folkeoplysning dækker over en række forskellige områder, hvor modtagergrupper er beskrevet nedenfor med udgangspunkt i Danmarks Statistiks definitioner fra indberetningsskemaet til Fondsstatistikken.

- Daginstitutioner: Eksempelvis vuggestuer og børnehaver
- Grundskolen: Grundskolen inkl. 10. klasse
- Ungdomsuddannelser: Eksempelvis gymnasiale uddannelser, SOSU-uddannelser, salgsassistent, kontoruddannelser og håndværkeruddannelser
- Videregående uddannelser: Korte, mellemlange og lange videregående uddannelser
- Efteruddannelse: Alle typer af efteruddannelse uanset niveau
- Folkehøjskoler: Støtte til de af kulturministeriet anerkendte danske folkehøjskoler jf. højskoleloven
- Folkeoplysning: Ikke-formel voksenundervisning, der kan foregå på aftenskole eller i foreninger. Eksempelvis støttet til videnscentre af almen oplysende karakter

Fonde og fondslignende foreninger, herunder erhvervsdrivende og almene fonde

Generelt bruger vi i analysen betegnelsen "fonde" for både "fonde" og "fondslignende foreninger", da det gør teksten nemmere at læse. Enkelte steder, hvor der er en analytisk pointe i at adskille de to kategorier, kan vi dog se på dem hver for sig.

Nogle steder ser vi på tallene i forhold til erhvervsdrivende og almene fonde. Almene fonde kaldes også "ikke-erhvervsdrivende fonde", fordi de i lovgivningsmæssig forstand er kendetegnet ved, at de ikke selv driver erhvervmæssig virksomhed eller har bestemmende indflydelse i en erhvervsvirksomhed. En erhvervsdrivende fond er en fond, der ejer en såkaldt bestemmende andel af en eller flere erhvervsvirksomheder eller driver egen virksomhed. Det er normalt, at en erhvervsdrivende fonds vedtægter pålægger fonden at bevare ejerskabet af nært knyttede virksomheder og at sikre disse virksomheders overlevelse og trivsel (engageret ejerskab). Det vil også fremgå af vedtægten, om den erhvervsdrivende fond har et eller flere almennyttige formål.

Definitioner, fortsat

Bevillinger og udbetalinger

Når man taler om fondenes uddelinger, er det vigtigt at være opmærksom på forskellen på bevillinger og udbetalinger. En *bevilling* er et tilsagn, en fond giver om at ville udbetale penge til en aktivitet. En *udbetaling* er fondens faktisk udbetalte beløb på baggrund af en bevilling. En bevilling og de efterfølgende relaterede udbetalinger sker ofte i forskellige kalenderår. Et eksempel kan være en fond, der siger ja (bevilger støtte) til at støtte en festival i 2018, men først udbetaler pengene i 2019, når festivalen gennemføres. Et andet eksempel kan være, når store bevillinger til f.eks. anlægsprojekter udbetales over flere år. Ordet *uddelinger* bruges ofte som en samlebetegnelse for både bevillinger og udbetalinger.

Almennyttige og andre bevillinger

I Danmarks Statistiks fondsstatistik, der danner grundlag for denne analyse, er det ikke muligt at identificere, hvorvidt en bevilling er givet til almenyttige aktiviteter, eller om den er givet til f.eks. familieformål eller ikke-almennyttige erhvervsformål. Stikprøver fra fondenes årsregnskaber antyder, at det er en mindre del af de bevilgede midler, der går til andet end almenyttige formål. Men det er ikke på baggrund af det nuværende datagrundlag muligt at sige noget helt præcist om, hvor mange penge der er tale om. I denne analyse fokuserer vi derfor på de samlede bevillinger.

Små, mindre, mellemstore, store og meget store fonde

Vi kategoriserer nogle steder de enkelte fonde som "små", "mindre", "mellemstore", "store" eller "meget store" fonde på baggrund af det totalbeløb, den enkelte fond har bevilget i et bestemt år. "Små" fonde betegner fonde, der har bevilget under 1 mio. kr., "mindre" er fonde, der har bevilget mellem 1 og 10 mio. kr., "mellemstore" er fonde, der har bevilget mellem 10 og 50 mio. kr., "store" er fonde, der har bevilget mellem 50 og 500 mio. kr., mens "meget stor" betegner fonde, der har bevilget 500 mio. kr. og derover.

Virkemidler

Når man taler om, hvordan pengene bliver brugt, taler man om virkemidler. I denne analyse skelner vi mellem virkemidlerne formidling, forskning, anlæg, innovation, anskaffelser samt ikke-øremærkede midler. Med anlæg forstår vi f.eks. opførelse af nye bygninger, større renoveringsarbejder osv.

Metode og kildegrundlag

Denne analyse er baseret på kvantitativ metode, hvor de seneste tal fra [Danmarks Statistiks fondsstatistik](#) er benyttet, herunder en række særkørsler foretaget for Fondenes Videnscenter. Fondenes Videnscenter har desuden gennemført indsamling af kvalitative og kvantitative informationer ved en gruppe fonde, der er aktive på området. Det bruger vi til at forstå udviklingen i tallene fra Danmarks Statistik. Beløbene i analysens tabeller er opgivet i løbende priser. Derved er tallene sammenlignelige med den opgørelse over fondsstatistikken, der er offentliggjort af Danmarks Statistik. Danmarks Statistiks fondsstatistik indeholder data fra 2016 til 2021, og sammenligninger i denne rapport indeholder data fra de sidste fem år. Af den grund bør man være tilbageholdende med at konkludere entydigt på de beskrevne udviklingstendenser.

Danmarks Statistiks fondsstatistik er baseret på en stikprøve blandt tre kategorier af fonde og fondslignende foreninger:

1. Private erhvervsdrivende fonde.
2. Private almene fonde og andre private selvejende institutioner.
3. Private foreninger og lign., der agerer som fonde med betydelige uddelinger, f.eks. patientforeninger og filantropiske foreninger. De private foreninger er bl.a. udvalgt på baggrund af skatteforvaltningens liste over godkendte foreninger under ligningslovens § 8 A. Derudover er der som del af populationen udvalgt enkelte andre organisationer, der definerer sig som og arbejder som fonde.

Om metoden skriver Danmarks Statistik: *"De offentliggjorte resultater er opregnet til totalpopulationen. Ved opregning foretages en genvægtning og kalibrering ved regressionsestimat af den vægt, den enkelte fond tildeles"*. Da der således er tale om en stikprøve, hvor data efterfølgende er vejet, kan der være steder, hvor tal i underkategorier ikke stemmer 100 % overens med totalen.

Danmarks Statistik trækker bl.a. informationer fra Det Centrale Virksomhedsregister (CVR-registret). I CVR-registret er der i enkelte tilfælde registreret fonde, der ikke længere eksisterer, hvilket hænger sammen med, at der er en overgangsperiode, fra en fond lukker, til det fremgår af registret. Det betyder, at Danmarks Statistiks opgørelse ikke er 100 % præcis, når det gælder antallet af fonde.

Metode og kildegrundlag, fortsat

Varierende uddelingsniveau

Hvis en fond det ene år foretager en bevilling på flere hundrede mio. kr. til et bestemt formål og ikke gør det samme året efter, kan det tydeligt aflæses i fondsstatistikken. Årsagerne til udsving i bevillingsniveauerne kan f.eks. være, at en fond har som praksis hvert tredje til femte år at give regelmæssige og flerårige større bevillinger til et område, at fonden ændrer strategi, eller at de midler, fonden har til rådighed til uddelinger, varierer fra det ene år til det næste. Det kan også have indflydelse på uddelingsniveauerne, hvilke projekter fondene bliver præsenteret for af den omverden, de støtter.

Almennyttige og ikke-almennyttige bevillinger

Da der ikke er skattefradrag for ikke-almennyttige bevillinger, kunne man tro, at det er muligt at sammenstille Danmarks Statistiks fondsstatistik med skatteforvaltningens opgørelse over, hvor mange bevilgede midler der er betalt skat af, og på den måde få et overblik over de rent almentyngte uddelinger. Men særligt for de erhvervsdrivende fonde, hvis datterselskab(er) udgør fondenes hovedindtægtskilde(r), gælder det, at de ikke altid har fradrag for deres bevillinger, selv om de faktisk ér almentyngte. Dette skyldes den såkaldte prioriteringsregel (<https://skat.dk/skat.aspx?oid=2047570>), og derfor kan man ikke direkte sammenstille Danmarks Statistiks fondsstatistik med skatteforvaltningens opgørelse.

Kontakt

Har du spørgsmål eller kommentarer?

Kontakt os på info@fondenensvidenscenter.dk

Du kan finde flere analyser og mere viden om fonde på vores hjemmeside. Her kan du også tilmelde dig vores nyhedsbrev, hvis du vil holdes løbende opdateret om nye udgivelser:

www.fondenensvidenscenter.dk